

MARK TWAIN

Tomo Sojerio nuotyčiai

Alma littera

Tomas žaidžia, kariauja ir slapstosi

— Tomai!
Nė garso.

– Tomai!

Nė garso.

– Kurgi prasmego tas berniūkštis? Tomai!

Senutė pasismaukė akinius žemyn ir per jų viršų apsidairė po kambarį; paskui pasikėlė juos aukštyn ir apsidairė iš po jų. Ji retai kada ar beveik niekad nežiūrėdavo pro akinius, ieškodama tokio mažmožio kaip berniukas, nes čia buvo nekasdieniai akiniai, jos pasididžiavimas; ir nešiojo juos „dėl orumo“, o ne iš reikalo; ji taip pat gerai būtų mačiusi ir pro viryklės lankainius. Kurį laiką ji atrodė sumišusi, o paskui pasakė nelabai piktai, bet pakankamai garsiai, kad baldai girdėtų:

– Na, palauk, pakliūsi tu man, aš tau...

Ji nebaigė sakyti, nes kaip tik tuo metu pasilenkė ir ėmė baksnoti su šluota palovyje, atsipūsdama po kiekvieno bakstelėjimo. Ten ji nepešė nieko, tik išvijo katę.

– Tai nedoras vaikišcias, kaip gyva nesu mačiusi tokio!

Ji priėjo prie atvirų durų ir atsistojo ant slenksčio akylai žiūrėdama į savo daržą – pomidorų krūmus ir durnaropių stagarus. Tomo ir ten nebuvo matyti. Tada ji, pakėlusį balsą, kad toli būtų girdėti, sušuko:

– To-o-o-omai, ū-ū!

Kažkas tyliai sušlamėjo; ji atsigręžė pačiu laiku, suspėjo nutverti už skverno berniuką ir neleido jam pabėgti.

– Na, žinoma! Kaip aš nepagalvojau apie sandėliuką? Ką tu ten veikei?

– Nieko.

– Nieko! Pasižiūrėk, kokios tavo rankos, kokia tavo burna. Kuo tu išsiterliojęs?

– Nežinau, teta.

– O aš žinau. Uogiene – va kuo! Šimtą kartų sakiau: jei nesiliausi lindęs prie uogienės, aš tau kailį nunersiu. Paduok man tą rykštę.

Rykštė sušvilpė ore. Pavojus neišvengiamas.

– Oi! Teta, žiūrėkite, kas ten už jūsų!

Senutė išsigandusi ūmai atsisuko ir griebėsi už sijonų gelbėdamasi nuo pavojaus, o vaikišcias tik šoko, persirito per aukštą lentų tvorą ir dingo.

Jo teta Polė valandėlę stovėjo nustebusi, paskui tyliai nusijuokė.

– Tai patrakėlis, kad jį kur! Ne jau aš taip ir nepagudrėsiu? Ar mažai jis mane mulkino ligi šiol? Matyt, seni mulkiai iš visų mulkių kvailiausi. Seno šuns naujų gudrybių neišmokysi, kaip žmonės sako, o ir jo gudrybės, dievaži, vis naujos: kasdien vis kita, ir iš kur gali žinoti, ką jis dar iškrės. Jis sakytum žino, kiek gali mane kankinti, žino, kad pyktis tuoj atslūgsta, jeigu tik pasiseka mane bent valandėlei sutrikdyti ar prajuokinti, ir aš jau negaliu išperti jam kailio. Neatlieku aš savo pareigų tam berniukui,

atleisk man, Dieve. Kas gaili rykštės, tas vaiką į pražūtį stumia, sako Šventasis Raštas. O aš, nusidėjėlė, lepinu jį ir už tai būsiu nubausta. Aš žinau, kad jis kipšų pilnas, bet ką gi! Juk jis mano mirusios sesers sūnus, vargšas vaikelis, ir man širdis neleidžia jo mušti. Kai palieku jį nebaustą, mane graužia sąžinė, o kai nubaudžiu, mano sena širdis tiesiog plyšta. Teisybė, kad žmogaus amžius trumpas ir pilnas sielvarto, kaip sako Šventasis Raštas; ir aš taip pat galvoju. Šiandien jis praleido pamokas, dykinėjo iki pat vakaro, užtat reikės jį rytoj nubausti – pristatyti prie darbo. Žiauru versti dirbti šeštadienį, kai visi vaikai ilsisi, bet ką gi daryti: darbo jis nekenčia labiau už viską pasaulyje, o aš juk privalau kada nors atlikti savo pareigą, kitaip visai pražudysiu vaiką.

Tomas tikrai nebuvo mokykloje ir labai smagiai praleido dieną. Jis vos spėjo laiku pareiti namo ir iki vakarienės padėti Džimui, mažam negriukui, pripjauti rytojui malčių ir priskaldyti prakurų – veikiau papasakoti jam savo nuotykių, nes Džimas padirbo daugiau kaip pusę darbo. Jaunesnysis Tomo brolis (tikriau, netikras brolis) Sidas jau buvo baigęs savo darbą (skiedras rinkti), nes tai buvo ramus berniukas, nepadykęs ir nepramuštalvis.

Kol Tomas raitė vakarienę ir kiekviena pasitaikiusia proga kniaukė nuo stalo cukrų, teta Polė jį kamantinėjo, klatingais klausimais norėdama priversti išsiplepėti. Kaip daugelis naivių žmonių, ji laikė save didele diplomate, sugėbančia išnarplioti labai painius ir paslaptinius

reikalus, ir jos menkos išmonės atrodydavo jai gudrybių stebuklai.

– Tomai, – paklausė jinai, – mokykloje buvo pusėtinai karšta, ar ne taip?

– Taip, teta.

– Baisiai karšta, tiesa?

– Taip, teta.

– Ar nesinorėjo tau, Tomai, pasimaudyti?

Tomas užuodė kažką negera – šmėstelėjo lengvas įtarrimo šešėlis. Jis tiriamai pažiūrėjo tetai Polei į veidą, bet, nieko jame nepamatęs, tarė:

– Ne, teta... nelabai...

Senutė ištiesė ranką ir pačiupinėjo Tomo marškinius:

– Bet vis dėlto, – tarė ji, – tu atro dai nelabai sušilęs.

Ir ji su pasitenkinimu pagalvojo, kaip jai pavyko sužinoti, ar marškiniai sausi, – niekam ir į galvą neatėjo, kokią gudrybę ji turėjo omenyje. Tačiau Tomas dabar suprato, iš kur vėjas pučia. Jis užbėgo už akių tolesniems klausimams:

– Mes susivilgėm galvas po šulinio čiaupu – mano plaukai dar ir dabar drėgni. Matote?

Tetai Polei pasidarė pikta, kad ji pražiopsojo tokį svarbų kaltės įrodymą ir iš karto nesuprato gudrybės. Bet tuoj pat jai dingtelėjo nauja mintis.

– Tomai, o kai kišai galvą po šulinio čiaupu, ar tau nereikėjo praardyti marškinių apykaklės toje vietoje, kur aš buvau susiuvusi? Nagi, atsisek švarką!

Nerimas dingo iš Tomo veido. Jis atlapojo švarką. Marškinių apykaklė pasirodė tvirtai susiūta.

– Kad tave kur! Na, keliauk sveikas. O aš buvau tikra, kad tu į mokyklą nebuvai nuėjęs, dykinėjai ir maudeisi. Gerai, šį kartą tau atleidžiu, nors tu ir tikras vėjo botagas, kaip sako žmonės, bet kartais būni geresnis, negu atrodai.

Jai buvo apmaudu, kad gudrybė ją apvytlė, ir drauge malonu, kad Tomas pagaliau pasidarė klusnesnis.

Bet čia įsiterpė Sidas:

– Man atrodo, kad jūs siuvote jam apykaklę baltais siūlais, o čia juodi.

– Taip, aš buvau susiuvusi baltais! Tomai!

Bet Tomas nelaukė, kas bus toliau, ir, sprukdamas iš kambario, pasakė:

– Na ir gausi gi tu, Sidai!

Pasislėpęs saugioje vietelėje, Tomas apžiūrėjo dvi didelės adatas, įsmeigtas į švarko atlapus ir apraizgytas siūlais. Viena buvo apraizgyta juodu siūlu, antra – baltu.

– Ji niekad nebūtų pastebėjusi, jeigu ne Sidas. Velniai griebtų! Čia ji siuva baltais, čia juodais. Siūtų jau katrais nors vienais, o tai nė susigaudyti negali. Bet ne aš būsiu, jei neįkrėsiu už tai Sidui. Pamokysiu aš jį!

Tomas nebuvo pavyzdingas berniukas, koku galėtų didžiutis miestelis. Užtat jis puikiai žinojo, kas tas miestelio pavyzdingasis, ir jo nekentė.

Betgi po dviejų minučių, o gal ir dar greičiau, jis jau buvo pamiršęs visus savo sielvartus. Ne todėl, kad jie būtų

jam buvę lengvesni ir ne tokie skaudūs, kaip suaugusių žmonių sielvartai suaugusiems, bet todėl, kad tą akimirką jam parūpo naujas didelis dalykas ir visus juos išstūmė iš galvos; lygiai taip ir suaugusieji pamiršta sielvartus, kai tik juos užvaldo kokie nors nauji sumanymai. Dabar jis susidomėjo naujovišku švilpimo būdu, kurio buvo ką tik išmokęs iš vieno negro, ir degė nekantrumu, kada galės nekliudomas pasitreniruoti. Tas švilpimas buvo savotiškas lirlenimas nelyginant paukščio balsas, tam tikras švelnus ulbėjimas, išgaunamas labai tankiai baksnojančiam liežuviui į gomurį. Skaitytojas tikriausiai pamena, kaip tai daroma, jeigu jis kada nors pats buvo vaikas. Atkaklumas ir uolumas padėjo Tomui veikiai išmokti, ir jis linksmai žingsniavo gatve su pilna burna harmoningos muzikos ir su pilna širdimi dėkingumo. Jis jautėsi lyg astronomas, atradęs danguje naują planetą. Be abejonės, astronomo džiaugsmas nebūtų buvęs toks didelis, gilus ir tyras kaip to berniuko.

Vasarą vakarai ilgi. Dar nebuvo sutemę. Staiga Tomas liovėsi švilpavęs. Priešais stovėjo nepažįstamas berniukas, kiek aukštesnis už jį. Nauju žmogumi, vis tiek kokio amžiaus ir lyties, mažame, vargingame Sent Pitersbergo miestelyje visi labai domėdavosi. Tas berniukas buvo gražiai apsitaisęs – per daug gražiai šiokiadieniui. Tiesiog nuostabiai. Kepuraitė buvo prašmatni, tvarkingai susegotas mėlynos gelumbės švarkelis – naujas ir švarus, tokios pat ir kelnės. Apsiaavęs batais, nors buvo tik penkta-

dienis, ir su kaklaraiščiu – kažkokiu skaisčiu kaspinu. Jis panėšėjo į miesto dabitą, o tai iki pasiutimo erzino Tomą. Kuo ilgiau Tomas žiūrėjo į šį puikų stebuklą, tuo aukščiau jis rietė nosį prieš ano išsipustymą ir tuo prastesnis jam atrodė savo paties apdaras. Berniukai nė vienas nepratarė nė žodžio. Jei tik žengė žingsnį vienas, tuoj žengė ir antras, bet tiktai šonais, ratu. Jie spoksojo vienas į kitą, veidas į veidą, akis į akį. Pagaliau Tomas tarė:

– Aš galiu tave apkulti.

– Nagi pamėgink!

– Galiu – ir apkulsiu!

– Ne, tu negali.

– Ne, aš galiu.

– Negali.

– Ne, galiu.

– Negali.

– Galiu.

– Negali!

Nesmagi tylą. Paskui Tomas sako:

– Kuo tu vardu?

– O kas tau darbo?

– Aš tau parodysiu, kas man darbo.

– Tai parodyk, ko gi nerodai?

– Jei tiek daug kalbėsi, ir parodysiu.

– Daug kalbėsiu, daug kalbėsiu, daug daug! Nagi rodyk.

– Žiūrėk, koks tu smarkus. Jei tik norėčiau, galėčiau tave prikulti viena ranka, kitą už nugaros prisirišęs.

– Tai ko gi nekuli? Juk sakai, kad gali.

- Ir prikulsiu, jei mane erzinsi.
- Pamanyk tiktai! Matëm mes daug tokių!
- Pliuškis! Manai, jei išsipustęs, tai jau ir didelis ponas!

O! Kokia skrybėlė!

– Nagi pamėgink ją numesti man nuo galvos, jeigu ji tau nepatinka. Ir sužinosi, kur pipirai auga.

- Tu melagis!
- Tu kitas!
- Gudrus tik pagąsdinti, o pats bailys!
- Na, nešdinkis sau.
- Ei tu, klausyk, jei nesusičiaupsi, aš tau galvą sutriuškiniu!

– Kurgi ne! Pats tas triuškingtojas.

– Ir sutriuškiniu!

– Na ir gerai, ko gi netriuškini? Ko tu vis kalbi, o nieko nedarai? Tikriausiai bijai?

– Nė nemanau!

– Bijai!

– Nebijau!

– Bijai!

Vėl tylą. Šnairuoja vienas į antrą, trypia vietoje ir suka naują ratą. Pagaliau jie sustoja petys į petį. Tomas sako:

– Dink iš čia!

– Pats dink!

– Nė nemanau.

– Ir aš nemanau.

Taip jie stovi, kojas šalimais išpyrę, paskui pradeda stumdytis, kiek tik gali, ir degte dega įniršiu. Bet nei vie-

nam, nei antram nesiseka nugalėti. Pasistumdo ligi sušyla ir įrausta, paskui abu pamažu atlyžta, nors vis dar įsitempę kits kitą seka, ir Tomas sako:

– Eik tu, baily, ciuciuk tu. Aš pasakysiu savo vyresniajam broliui, jam vieni niekai tave priveikti mažyliu pirščiuku; aš jam liepsiu, tai duos jis tau.

– Baisiai aš čia bijau tavo vyresniojo brolio! Aš ir pats turiu brolį, dar didesnę kaip tavo, ir jis tavo brolį va per šitą tvorą tik švilpt! (Abiejų broliai buvo prasimanyti.)

– Meluoj!

– Kad tu sakai, tai dar nieko nereiškia.

Tomas kojos nykščiu nubrėžė dulkėse liniją ir pasakė:

– Tik išdrįsk peržengti šią liniją, aš taip tave priramtysiu, kad nuo žemės nepasikelsi. Vargas tam, kuris peržengs šitą liniją!

Naujasis berniukas tuojau ją peržengė ir tarė:

– Sakei, apkulsi, na, pažiūrėsim, kaip tu tai padarysi.

– Oi, nelįsk tu man į akis! Keliauk sau sveikas!

– Juk tu sakei, kad apkulsi mane, tai ko nekuli?

– Trauk mane devynios, jei aš neprimušiu tavęs už du centus!

Naujasis berniukas išsiėmė iš kišenės du didelius variokus ir šaipydamasis atkišo juos Tomui.

Tomas sudavė per ranką, ir pinigai iškrito.

Akimirksnis, ir abu berniukai voliojosi ant nešvarios žemės, susikibę kaip katės. Jie kaipmat ėmė tampyti vienas kitam už plaukų, plėšyti drabužius, gnaibytis ir draskyti nosis trokšdami nuo dulkių ir garbės. Pagaliau padė-

tis paaiškėjo, ir kovos migloje pasirodė Tomas, užsėdęs priešininką raitas ir bedaužęs jį kumščiais.

– Maldauk pasigailėjimo! – tarė jis.

Tačiau berniukas stengėsi ištrūkti. Jis verkė – daugiau sia iš pykčio.

– Maldauk pasigailėjimo! – Tomas kumščiaavo toliau.

Pagaliau nepažįstamasis neaiškiai sušvokštė: „Nustok!“, ir Tomas jį paleido sakydamas:

– Tai bus tau pamoka. Kitąsyk žiūrėk, ką užkabinėji.

Naujasis berniukas tuoj spruko, braukdamas nuo drabužių dulkes, žliumbdamas, šnirpdamas, protarpiais atsigrėždamas, purtydamas galvą ir grasindamas Tomui atkeršyti, „kai kitą kartą jį pagaus“. Tomas jam pašaipiai atsikirto ir džiaugdamsis savo pergale pasuko namų link. Bet vos tik jis atgrėžė nepažįstamajam nugarą, tas paleido į jį akmenį ir pataikė į tarpumentę, o pats susigūžė ir nudūmė kaip antilopė. Tomas vijosi apgaviką iki pat namų ir tokiu būdu sužinojo, kur tas gyvena. Jis pastovėjo prie vartelių kviesdamas priešininką išeiti, bet tas tik vaipėsi, žiūrėdamas pro langą, o išeiti nesiteikė. Pagaliau pasirodė priešininko motina, apšaukė Tomą šlykščiu, nedoru, įžūliu vaiku ir liepė jam nešdintis. Jis nuėjo murmeldamas, kad slankiosiąs netoliese ir tykosiąs to berniuko.

Namo jis grįžo vėlai ir, atsargiai įlipęs pro langą, pateko į spąstus: priešais stovėjo teta. Ir kai ji pamatė, kokios Tomo drapanos, jos nutarimas šeštadienio poilsį paversti jam vergove ir sunkiu darbu tapo tvirtas kaip uola.

Puikus baltintojas

A tėjo šeštadienio rytas, ir suspindo vasaros gamta, Agiedra, gaivi ir kunkuliuojanti gyvybe. Visų širdyse skambėjo dainos, o jei širdis buvo jauna, tai ir lūpos dainavo. Visų veiduose švietė džiaugsmas, visi vaikščiojo, kojom žemės nesiekdami. Žydėjo baltosios akacijos, ir žiedų kvapo buvo pilnas oras.

Kardifo kalnas, dunksantis už miestelio, visas žaliavo: iš toliau jis atrodė lyg Pažadėtoji žemė, – svajinga, rami, viliojanti.

Tomas išdrožė į šaligatvį su kibiru kalkių tyrės ir ilgakočiu teptuku. Jis apžiūrėjo tvorą, ir tuoj visas linksmumas dingo, o širdį suspaudė gilus liūdesys. Trisdešimties jardų ilgumo, devynių pėdų aukštumo tvora! Gyvenimas pasirodė jam tuščias, beprasmiškas, viena našta. Atsidusęs jis

padažė teptuką ir brūkštelėjo juo per viršutinę tvoros lentą, brūkštelėjo dar kartą, dar ir atsitraukęs pamatė, koks menkas tas išbaltintas ruoželis ir koks baisiai didelis nedაžytos tvoros plotas! Jis nusiminęs prisėdo ant lentinės aptvarėlės, einančios aplink medį. Pro vartus, skardiniu kibiru nešinas, pasišokinėdamas ir dainuodamas „Bufalo mergaites“ išbėgo Džimas. Nešioti vandenį iš miesto šulinio, Tomo akimis žiūrint, buvo nepakenčiamas darbas, bet dabar jis su džiaugsmu jo imtųsi. Jis prisiminė, kad prie šulinio susirinkdavo daug žmonių. Baltieji, mulatai, negrai – berniukai ir mergaitės – laukdavo savo eilės ilsėdamiesi, mainikaudami žaislais, ginčydamiesi, pešdamiesi ir išdykaudami. Dar jis prisiminė, kad nors iki šulinio buvo ne daugiau kaip pusantro šimto jardų, Džimas niekad negriždavo su kibiru vandens anksčiau kaip po valandos, ir tai beveik visada kas nors bėgdavo jo šaukti.

– Klausyk, Džimai, nori, aš už tave parnešiu vandens? O tu truputį pabaltinsi. Ką?

Džimas papurtė galvą ir tarė:

– Negaliu, ponaiti Tomai! Senoji ponia liepė, kad eičiau tiesiai vandens ir pakeliui su niekuo nesustočiau išdykauti. Ji man sakė: „Aš jau žinau, kad Tomas šauks tave baltinti tvoros, tu jo neklausyk ir eik savo keliu; aš pati išeisiu pasižiūrėti, kaip jis baltina.“

– O ko tu jos klausai, Džimai! Maža ką ji sako. Ji visada taip šneka. Duok šen kibirą, aš kaipmat sulakstysiu. Ji nė žinoti nesužinos.

– Oi bijau, ponaiti Tomai. Senoji ponia man galvą už tai nusuks, – kaip kažin ką, nusuks!

– Ji! Juk ji niekad nieko neužgauna, nebent siuvaluoju piršteliu baksteli į galvą; didelio čia daikto! Prikalba ji, tiesa, baisių dalykų, bet juk nuo žodžių neskauda, jeigu tik ji neverkia. Džimai, aš tau duosiu marmurinį rutuliuką! Baltą rutuliuką duosiu!

Džimas ėmė svyruoti.

– Baltą rutuliuką, Džimai, dailučiuok baltą rutuliuką!

– Taip tai taip, gražus daiktas. Bet visgi, ponaiti Tomai, aš baisiai bijau senosios ponios.

– O be to, aš tau parodysiu savo skaudamą pirštą.

Džimas buvo tik žmogus – šitokia pagunda jam buvo per didelė. Jis pastatė kibirą, paėmė baltą rutuliuką ir pasilenkęs su didžiausiu susidomėjimu stebėjo pirštą, kol Tomas rišo tvarstį. Bet po valandėlės, gavęs per kuprą, jis jau dūmė gatve su kibiru rankoje, Tomas labai uoliai baltino tvorą, o teta Polė traukėsi iš kautynių lauko su šliure rankoje ir pergale švytinčiomis akimis.

Bet Tomui energijos užteko neilgam. Jis pradėjo mąstyti, kaip smagiai ketino praleisti šią dieną, ir jam pasidarė dar sunkiau. Netrukus visi berniukai išbėgs į gatvę laisvai lakstyti, jie susigalvos įvairiausių linksmų žaidimų ir kaip iš jo tyčiosis, kad jis pristatytas prie darbo! Ši mintis degino jį kaip ugnis. Jis išsitraukė visus savo turtus ir ėmė juos žiūrinėti: žaislų nuolaužos, marmuriniai rutuliukai ir kitoks šlamštas – už visa tai gal ir galėtum su kuo susikeisti

darbu, bet visiškos laisvės net pusvalandžiui nenusipirk-
tum. Jis vėl susidėjo savo skurdų turtą į kišenę ir atsisakė
minties papirkinėti draugus. Tą sunkią valandą, kai jau,
rodos, jokios vilties nebuvo, staiga jam į galvą atėjo gera
mintis. Ne šiaip sau mintis, bet puiki, didinga mintis.

Jis paėmė teptuką ir pradėjo ramiai dirbti. Tuo metu
tolumoje pasirodė Benas Rodžersas – tas pats berniukas,
kurio šaipymosi jis visų labiausiai bijodavo. Benas ne ėjo,
bet šokinėjo, straksėjo, trypė – visiškai aišku, kad jo šir-
džiai lengva ir kad jis ketina smagiai leisti laiką. Jis gaudė
obuolį ir protarpiais tęsiamai sušvilpdavo, paraitydamas,
pakaitomis žemesniu balsu pridurdamas „din dan dan, din
dan dan“, mat vaizdavosi esąs garlaisvis. Priėjęs arčiau, jis
sulėtino žingsnius, atsistojo viduryje gatvės ir, pakrypęs į
dešinę, ėmė lėtai sunkiai suktis, – vaizdavo „Didįjį Misurį“,
kurio gramzda devynios pėdos. Jis vienu metu buvo laivas,
kapitonas ir signaliniai varpeliai, todėl turėjo stovėti ant
kapitono tiltelio, įsakinėti ir pats tuos įsakymus vykdyti.

– Sustabdyk! Din dilin din!

Garlaisvis lėtai krypo iš vidurio gatvės ir artinosi prie
šaligatvio.

– Plauk atgal! Din dilin dilin!

Jis išsitempė, prispaudęs rankas prie šonų.

– Atbulomis į dešinę! Din dilin, din dilin! Čšš, čšš, čšš, čšš!

Dešinioji jo ranka tuo tarpu režė didelius skritulius,
nes ji vaizdavo keturiasdešimties pėdų ratą.

– Atgal, kairiau! Din dilin, din din! Čšš, čšš, čšš!

Dabar kairė ranka ėmė rėžti skritulius.

– Stok, dešinèn! Din dilin din! Stok! Kairèn! Lėčiau! Pirmyn, dešiniau! Išmesk lyną! Stok! Gyviau! Din dilin, din dilin! Ei tu ant kranto! Čiak! Čiak! Čiak! Ko stovi? Gaudyk lyną! Gyviau! Apsuk lyną apie stulpą! Paleisk! Mašinos sustabdytos. Din dilin din! Št! Št! Št! – pamėgdžiojo vandens matuoklio čiaupo šnypštimą.

Tomas dirbo toliau, nėmaž nekreipdamas dėmesio į garlaivį. Benas pažiūrėjo nustebeš ir tarė:

– Chi chi! Pakinkė kumeliuką!

Nė žodžio. Tomas menininko akimis apžvelgė savo paskutinį brūkštelėjimą, paskui dar kartą iš lengvo pabraukė teptuku ir vėl pasigrožėjo.

Benas priplaukė prie pat jo. Pamačius Beną valgant obuolį, Tomui pradėjo seilė varvėti, bet jis dirbo įnikęs.

Benas tarė:

– Tai ką, bičiuli, dirbti reikia, a?

– A tai tu, Benai! Aš ir nepastebėjau.

– Žinai, aš einu maudytis. Norėtum ir tu, jei galėtum? Bet tau, aišku, reikės dirbti, tiesa? Na, žinoma, tau geriau dirbti!

Tomas atidžiai pažiūrėjo į Beną ir paklausė:

– Ką tu vadini darbu?

– Argi čia ne darbas?

Tomas vėl pradėjo baltinti tvorą ir nerūpestingai atsakė:

– Gal taip, o gal ir ne. Aš žinau tik tiek, kad Tomui Sojeriui jis patinka.

– Na jau! Negi pasakysi, kad tau čia smagu?

Teptukas judėjo ir judėjo.

– Smagu? Nežinau, kodėl turėtų būti nesmagu? Argi berniukai kasdien gauna baltinti tvoras?

Padėtis tuoj visiškai pasikeitė. Benas liovėsi graužęs obuolį. Tomas dailiai vedžiojo teptuką į vieną pusę, į kitą; atsitraukęs kelis žingsnius žiūrėjo, ar gražu, dar ten šen pabraukė, dar pažiūrėjo tirdamas, o Benas sekė kiekvieną jo judesį, vis labiau domėjosi, vis labiau gardžiavosi.

Pagaliau Benas tarė:

– Klausyk, Tomai, leisk man truputį pabaltinti!

Tomas svarstė; buvo jau besutinkąs, bet apsigalvojo.

– Ne, ne, Benai, nieko iš to neišeis. Matai, teta Polė tiesiog dreba dėl tos tvoros – ji iš gatvės pusės, supranti. Jei būtų iš kiemo pusės, kitas reikalas, aš nieko nesakyčiau, ir ji nieko nesakytų. O dabar ji tiesiog dreba dėl tos tvoros; reikia baltinti labai labai rūpestingai. Aš manau, kad iš tūkstančio, gal net iš dviejų tūkstančių berniukų neatsirastų tokio, kuris pataikytų nubaltinti ją kaip reikiant.

– Nejaugi? Eik, eik! Duok man tik pabandyti nors truputėlį. Tavim dėtas, aš tau duočiau, Tomai.

– Garbės žodis, Benai, aš mielai duočiau, bet teta Polė! Džimas norėjo baltinti, bet ji neleido. Sidas irgi norėjo, bet neleido ir Sidui. Dabar matai, kokie reikalai? O jeigu tu pradedi tvorą baltinti, ir staiga tau nepasiseka...

– Niekis! Aš stengsiuosi taip kaip tu. Duok tik pabandyti! Klausyk, aš tau duosiu šito obuolio nuograužą.

– Na, gerai, še. Bet ne, Benai, nereikia, bijau...

– Aš atiduosiu tau visą likusį obuolį.

Tomas labai nenoriai padavė jam teptuką, nors širdyje ir džiūgavo. Ir kol buvęs garlaisis „Didysis Misuris“ dirbo ir prakaitavo saulėje, menininkas, pasitraukęs į pavėsį, sėdėjo ant statinaitės tabaluodamas kojomis, krimto obuolį ir suko galvą, kaip paspėti spąstus dar kitiems neišmanėliams. Tokių netrūko: berniukai ėjo ir ėjo prie tvoros, – prieidavo tik pasišaipyti, o paskui pasilikdavo baltinti.

Kai Benas jau visai nusidirbo, Tomas užleido eilę Biliui Fišeriui už popierinį aitvarą, kuris buvo dar visai geras; pailsusį Fišerį pakeitė Džonis Mileris, užmokėjęs negyvą žiurkę, parištą už virvelės, kad būtų galima maskatuoti; ir taip toliau ir toliau, valanda po valandos. Rytą Tomas buvo skurdžius, o pavakary pasidarė turtuolis, apsikrovęs visokiomis gėrybėmis. Be anksčiau minėtų daiktų, jis turėjo dvylika marmurinių rutuliukų, švilpynės nuolaužą, mėlyną butelio šukę, pro kurią įdomu žiūrėti, patranką, gabalėlį kreidos, stiklinį ropinės kamštį, švininį kareivėlį, keletą buožgalvių, šešias kapsules, vienaakį kačiuką, varinę durų rankeną, šuns antkaklį, – tik be šuns, peilio kriaunas, keturias apelsino žieveles ir senus, sulūžusius lango rėmus.

Jis maloniai ir linksmi praleido laiką didelėje draugijoje nieko neveikdamas, o tvora buvo nudažyta net tris kartus! Jeigu jam būtų pakakę kalkių, jis būtų visus miestelio vaikus nuskurdinęs.

Tomas tarė sau, kad galų gale gyvenimas nėra toks jau tuščias. Jis nejučia atskleidė didį žmogaus elgesio dėsnį, būtent: kad žmogus arba vaikas labai trokštų kokio nors dalyko, reikia, kad tas dalykas būtų sunkiai pasiekiamas. Jeigu jis būtų buvęs toks didelis ir išmintingas filosofas kaip šios knygos autorius, jis būtų supratęs, kad darbas yra tai, ką mes privalome daryti, o žaidimas – kas mums neprivalu. Ir iš to jis būtų supratęs, kodėl popierinių gėlių dirbimas arba pakojos mynimas yra darbas, o „bobos

mušimas“ arba kopimas į Monblaną tėra vien pramoga. Anglijoje yra nemažai turtingų džentelmenų, kurie vasarą vadelėja ketvertą, sukinkytą į diližaną, ir važinėja po keliasdešimt mylių per dieną todėl, kad ši privilegija jiems atsieina gerokai pinigų; bet jeigu jiems už tai būtų pasiūlytas užmokestis, malonumas bematant virstų darbu, ir jie tuoj jo atsisakytų.